

Landið onki endurgjald – misti heldur onki

Fyrst setti Grunnaeftirlitið kanning í verk – síðani tók Løgtingið yvir

ÁRNI GREGERSEN

At tað hevði stórari avleiðingar fyri føroyska samfelagið, tá ið Eik banki og Eik grunnurin fóru er staðfest. Tí var tað upplagt, at Grunnaeftirlitið fór at kanna, hvat tað var sum hendi og hvørjar orsøkirnar vóru til, at Eik grunnurin, sum Skráseting Føroya hevði eftirlit við, fór av knóranum. Hetta arbeiðið var ongantið gjørt liðugt, tí Løgtingið

noktaði at játta pening til at gera kanningina endaliga lidna. Ein ávegis frágreiðing var tó lögð fram, men manglandi játtan gjørdi, at arbeiðið ikki kundi halda fram. Vinnumálaráðið skeyt so upp í staðin fyri at seta eina gein 19-nevnd at kanna stóra málið. Grundgevnarnar eru fleiri. Millum annað boðaði fútin frá, at møgulig revsiábyrgd í málinum var fyrnað. Bústjórin segði eisini, at ein endurgjaldsábyrgd helst eisini var fyrnað.

Tað var eisini staðfest, at landið ella landskassin ikki kundi koma við nøkrum endurgjaldskravi av tí einføldu orsøk, at landið onki misti, tá ið Eik grunnurin fór. Vinnunevndin segði eisini, at valið av einari grein 19-nevnd hevði við sær, at hon kundi kanna grunnaeftirlitið eins og Eik grunnin. Tað hevði ikki verið heimild til í hinari kanningar-nevndini, sum grunnaeftirlitið setti.

Hesi mannaðu grein 19-nevnd

Í mai í fjør samtykti tingið at seta ein grein 19-nevnd at kanna Grunnaeftirlitið og Eik grunnin

ÁRNI GREGERSEN

Kanningin av Eik grunninum og Grunnaeftirlitinum var fyrst og fremst sett í verk, so vit fáa vitan, so vit ikki gera somu mistøk eina aðru ferð. Tað stóð í viðmerkingunum til uppskotið, sum táverandi landsstýrismaður við vinnumálum, Jóhan Dahl, Sambandsflokkurin, legði fyri tingið. 30.september 2010 yvirtók Finasiel Stabilitet Eik banka. Tann dagin mistu øll tey, sum høvdu ognað sær partabrøv í bankanum alt sitt, meðan tey sum høvdu pening standandi í bankanum onki mistu. Eik grunnurin átti tá 53,8 prosent av partabrøvunum í bankanum. Restina áttu aðir partaeigarar – millum teirra 9000 føroyingar, sum altso mistu tað, sum tey høvdu sett í bankan. Grein 10-nevndin skrifvar, at tað ikki bert vóru royndir spekulantar, sum mistu pening, men í stóran mun vanlig fólk. Sum við nýggja rákinum vóru farin at seta pening í partabrøv.

Trímanna-nevnd
Løgtingið gjørdi av at seta eina trímanna-nevnd at kanna málið. Beinanvegin var gjørt vart við, at kanningin ikki skuldi fevna um agamáls- ella

revsirættarviðurskifti hjá einstaklingum. Joen Magnus Rasmussen, Fólkaflokkurin, var valdur formaður í nevndini, Kristina Háfoss, Tjóðveldi, næstfor- kvinna og Helgi Abrahamsen, Sambandsflokkurin, var nevndarlimur. Sigmund Poulsen, advokatur, var valdur til kanningar- ráðgeva og Rannvá Sólheim var settur skrivari hjá nevndini. Frágreiðingin, sum var lögð fram fyrr í summar, er 400 síður til longdar. Fyrr í vikuni var eitt uppskot um kanningina til 1. viðgerð í Løgtinginum. Uppskotið til samtyktar var so ljóðandi: – Løgtingið tekur til eftirtektar viðløgdu frágreiðing frá nevndini, sum sambært § 19 í stýrisskipanarlógini varð sett at kanna alment umvørðandi viðurskifti í sambandi við virksemd hjá Eik Grunninum og eftirlitinum við grunninum. – Løgtingið heitir á landsstýrið um at fyrireika og leggja fram lógaruppskot soleiðis, at stig kunnu verða tikin til, at vit ikki endurtaka óhepnar mannagongdir og avleiðingar, sum hava verið av Eik-gruns- málinum. Eftir orðaskifti í tingsalinum, var málið beint í vinnunevndina.

Tíðaryvirlit

2002	Eik Grunnurin og Eik Banki stovnaðir	2003 2004 2005 2006	Eik Grunnurin minskar so líðandi sín ognarpart í bankanum frá 100% til 62%	2007	Eik Banki verður skrásettur á virðisbræva- skálanum Ognarpartur grunsins minskar til 52%
2008	Januar: Vinnulóggávan verður yvirtikin Nýggj lóg um vinnurekandi grunnar kemur í gildi Grunnaeftirlitið flytur frá Erhvervs- og Selskabsstyrelsen til Skráseting Føroya	2009	Februar: Dulnevndar klagur um virksemd í Eik Grunninum Gransking sett í verk. Mai: Eik Banki søkir um statsgaranti Juli: Granskingar- frágreiðing um keyp av SPRON partabrøvum Grunnurin fær átalu	2010	Mars: Eik Banki fær statsgaranti. Skrásetingin gevur grunninum loyvi at veita trygd August: FMR fund við Finanstilsynet og Finansiell Stabilitet. „Eingin vandi á ferð“ September: Eik Banki fer av knóranum Desember: Grunnurin selur allar ognir til nýggja bankan og biður um loyvi til likvidatióin
2011	Januar: Skrásetingin biður um nærri upplýsingar Mars: Grunnurin konkurs eftir umbøn frá nýggja bankanum November: Skrásetingin setir í verk gransking	2012 2013	Gransking. November 2013: Granskingar- frágreiðing verður lögð fram	2014	Februar: Búroknaskapur Mars: Fútin staðfestir revsirættarlaga fyrning Mai: Samtykt at seta § 19 nevnd